

Regulering og samfunnsaksept for fremtidens havbruk

Marit Schei Olsen, NTNU Samfunnsforskning AS

Tonje Osmundsen, NTNU Samfunnsforskning AS

I FHF-prosjektet PåLaks (#901833) undersøker vi nye produksjonsformer og deres bidrag til bærekraftig havbruk, og vi har utarbeidet ulike fremtidsbilder for næringens utvikling og produksjon mot 2050. Disse scenariene tar utgangspunkt i regulering og samfunnsaksept som viktige mekanismer for fremtidig utvikling og kombinasjoner av ulike teknologiske løsninger. Utviklingen er basert på et samspill mellom myndighetenes regulatoriske mekanismer, forventninger og krav fra samfunnet, og hvordan næringen som samfunnsaktør evner å imøtekomme disse.

Havbruksnæringen opplever vedvarende utfordringer i produksjonen, økt samfunnsdebatt, og politisk uforutsigbarhet i regulering og vekstmuligheter. Utfordringene kan knyttes til produksjonens konsekvenser for natur, fisk og folk, og en omstilling til en mer bærekraftig måte å produsere laks på er nødvendig, men også krevende.

En bærekraftig havbruksnæring må også ivareta den samfunnsmessige/sosiale dimensjonen av bærekraft. Man ser en økning i oppmerksomheten rundt betydningen av sosial bærekraft, men det er utfordrende å operasjonalisere og måle sosial bærekraft. Vi har derfor valgt å skille mellom de ulike rollene som næringen og selskapene må ivareta for å styrke sin sosiale bærekraft. Det vil si rollen som arbeidsgiver, fiskeoppdretter, matprodusent, og samfunnsaktør. En næring som ivaretar disse rollene på en god måte og oppfattes å gjøre det av omgivelsene vil også belønnes med større aksept fra samfunnet.

I de ulike fremtidsscenarioene peker vi på sentrale reguleringsmekanismer og hvordan disse vil kunne påvirke utviklingen på forskjellige måter, som valg av teknologi, arealbruk, ringvirkninger og bidrag til samfunnet. Videre har dette også betydning for driftsmessige beslutninger, dyrevelferdsmessige hensyn og hvordan næringen kan være gode aktører og naboer i lokalsamfunnet og for samfunnet generelt. Myndighetene har ulike brikker å spille med når havbruksreguleringen utformes og endres, men næringen har også makt og muligheter. Hvordan næringen velger å ta ansvar som arbeidsgiver, fiskeoppdretter, matprodusent og samfunnsaktør vil påvirke den fremtidige utviklingen og hvilket handlingsrom næringen har fremover.